

Seminář 2 – čl. 3

EÚLP

ZDENĚK NOVÝ

Disclaimer

2

- ▶ Toto je pouze orientační prezentace – pomůcka vytvořená jedním z vyučujících za účelem strukturování semináře
- ▶ Tato prezentace nenahrazuje studijní materiály k EÚLP, zejména přednášky a učebnice

Č.3 - Základní poznatky
19.10.2019

Povaha čl. 3 EÚLP

- ▶ Absolutní povaha
- ▶ Nelze derogovat dle čl. 15
- ▶ Text čl. 3 nedává možnost žádné výjimky (např. tzv. mučení ve vyšším zájmu)
- ▶ Absolutnost zákazu bez ohledu na předchozí chování oběti
- ▶ Vztahuje se pouze na fyzické osoby (Hagen proti Rakousku)

Pojmy

- ▶ Mučení
- ▶ Nelidské jednání
- ▶ Ponižující jednání
- ▶ Nelidský či ponižující trest
- ▶ Evoluce pojmů (co bylo dříve „pouze“ nelidským jednáním může být později považováno za „mučení“ viz Selmouni proti Francii)

Mučení

5

- ▶ Není v Úmluvě definováno –definice převzata z Úmluvy OSN proti mučení ...
- ▶ Zákaz mučení je absolutní (nelze mučit ve veřejném zájmu)
- ▶ Zákaz mučení je součástí *iuris cogentis*
- ▶ Výhrůžka mučením je nelidským jednáním (Gäfgen proti Německu)
- ▶ Mučení musí sledovat určitý účel (Selmouni proti Francii)

Či.3 - základní poznatky
19.10.2019

Špatné/nelidské či ponižující zacházení či trest

6

Č.3 - základní poznatky
19.10.2019

- ▶ Nelidské - ublížení na zdraví, intenzivní fyzické a psychické utrpení
- ▶ Ponižující – pocit strachu, úzkosti a méněcennosti
- ▶ Nemusí se jednat o fyzické jednání (Gäfgen proti Německu)
- ▶ Nevyžaduje se úmysl ponížit, ačkoli účel jednání bude brán v potaz při posouzení, zda došlo k nelidskému či ponižujícímu jednání (Valašinas proti Litvě)

Kritéria posouzení

7

- ▶ Minimální úroveň závažnosti jako rozhodné kritérium pro odlišení
- ▶ Závisí na okolnostech případu:
  - ▶ Trvání zásahu
  - ▶ Tělesné zranění
  - ▶ Fyzické a/nebo mentální utrpení
  - ▶ Věk
  - ▶ Pohlaví
  - ▶ Zdravotní stav

Č.3 - základní poznatky
19.10.2019

Subjektivní hledisko při ponižujícím jednání

- ▶ Nemusí dojít k ponížení z hlediska objektivního pozorovatele, stačí, když to tak pociťuje oběť (Tyrrer proti VB)

Standard dokazování

- ▶ Mimo rozumnou pochybnost (např. Kudla proti Polsku)

Když není překročena min. míra závažnosti...

- ▶ Stále může dojít k porušení jiného práva zaručeného EÚLP (např. čl. 8 – právo na soukromý a rodinný život)

Tzv. vynucená zmizení

- ▶ Přístup orgánů veřejné moci, které se staví laxně k vyšetření a objasnění těchto nucených zmizení (hlavně případy proti Turecku).

Doživotní trest

- ▶ ESLP požaduje, aby byla vězni jako lidské bytosti dána naděje, že se může resocializovat a jednoho dne se vrátit na svobodu.

Tělesné tresty jako forma trestání

13

- ▶ Tyrer proti VB (rány na holou zadnici adolescenta porušují čl.3) versus Costello-Roberts proti VB (rány cvičkou přes tepláky u malého chlapce ředitelem školy neporušují čl. 3)

Čl.3 - základní poznatky
19.10.2019

Zadržení, vazba, omezující prostředky

- ▶ Držení vězně v kleci během soudního jednání je v rozporu s čl. 3
- ▶ Požadavky na chod věznic (např. velikost cel)
- ▶ Povinnost adekvátní lékařské péče (Hurtado proti Švýcarsku)

Ponižující jednání při tělesných prohlídkách

15

Čl.3 - základní poznatky
19.10.2019

- ▶ Teze: Pokud prohlídka sleduje legitimní cíl, zachovává lidskou důstojnost a je provedena citlivým způsobem, nedojde k porušení čl. 3 (Wieser proti Rakousku)
- ▶ Valašinas proti Litvě
- ▶ Yankov proti Bulharsku – případ demonstrativního oholení hlavy
- ▶ Iwanczuk proti Polsku

Pozitivní závazky

16

- ▶ Čl. 3 ukládá primárně negativní závazky – tím, že je určen primárně státům a jejich složkám (Pretty proti VB)
- ▶ Existují však pozitivní, procedurální závazky vyšetřit a potrestat porušení čl. 3, ačkoli jde o jednání entity, která není nijak napojena na stát (V.C. proti Slovensku)

Čl.3 - základní poznatky
19.10.2019

Extraterritoriální aspekt – *non-refoulement*

17

- ▶ „Flexibilnější“ interpretace čl. 3 není možná jen proto, že oběť porušení je spojována s teroristickými aktivitami (Saadi proti Itálii)
- ▶ Presumpce, že státy EÚLP dodržují závazky z úmluvy (*sic*)
- ▶ Otázka tzv. diplomatických záruk třetích států (ESLP radí omezit)

Čl.3 - základní poznatky
19.10.2019

Právo na soukromý a rodinný život

18

Č.3 - základní poznatky
19.10.2019

- ▶ Relativní právo = za splnění podmínek lze omezit
- ▶ Podmínky:
  - ▶ Soulad se zákonem
  - ▶ Nezbytnost v demokratické společnosti = proporcionalita (Olsson proti Švédsku)
  - ▶ Legitimní cíl
- ▶ Pozitivní závazky států